

FUGLELIVET VED TO GÅRD, NESODDEN

Norsk Ornitologisk Forening
avd. Oslo og Akershus
Håkon Breivik Myhr
Nesodden, januar 1998

INNHOOLD:

Innhold	s.2
Sammendrag	s.3
Innledning	s.5
Metoder	s.5
Områdebeskrivelse (terreng, vegetasjon og hekkeplasser)	
Generell beskrivelse av området	s.6
Innmarka	s.7
Løvskogen	s.7
Bar- og blandingsskogen	s.8
Kart	s.9
Resultater:	
Tabell 1: Forekomst av fugl, systematisk ordnet med side henvisning	s.10
Trekkfugler og besøkende fugler I hekketida	
Liste 1	s.12
Artsbeskrivelser og resultater, 11 arter, syst.	s.12
Hekkefugler	
Liste 2	s.17
Hekkefugler som overvintrer fast	
Liste 3	s.18
Artsbeskrivelser og resultater, 19 arter, syst.	s.19
Hekkefugler som overvintrer enkelte år/ en periode om vinteren	
Liste 4	s.25
Artsbeskrivelser og resultater, 5 arter, syst.	s.25
Hekkefugler som ikke overvintrer	
Liste 5	s.27
Artsbeskrivelser og resultater, 22 arter, syst.	s.28
Naturverdier ved To gård	s.35
Informasjon om fuglelivet på Nesodden	s.37
Benyttet litteratur	s.38
Bilag:	
Liste 6: Arter som kommer I mengder på innmarka under vårtrekket, 5 arter	s.38
Liste 7: Arter som er nasjonalt fåtallige med viktig forekomst I Oslo og Akershus, 7a.	s.38
Tab.2: Forekomst av fugl, detaljerte observasjoner	s.39

SAMMENDRAG:

Denne undersøkelsen hadde som mål å kartlegge fuglelivet ved To gård på Nesodden. Undersøkelsen ble utført av Norsk Ornitologisk forening, avdeling Oslo og Akershus ved medlemmer bosatt på Nesodden. Fuglelivet I området ble taksert systematisk 9 ganger I løpet av perioden 22/3 - 14/6 1997. I tillegg har forfatteren, Håkon Breivik Myhr, benyttet seg av 10 av sine egne punktobservasjoner I perioden 1/4 - 23/8 1997, samt benyttet referanser fra tidligere år.

To gård ligger midt mellom Bunnefjorden og Oslofjorden på nordre Nesodden, omgitt av skog på alle kanter. Området er mye brukt av turgåere, mosjonister og særlig barnefamilier. Gården og området rundt er en viktig lokal læringsarena for skoler, barnehager og en egen prosjektgruppe.

Området omfatter gården, innmarka og en smal sone av skogen rundt. Det er et variert kulturlandskap med beitemark, slåtteland, natureng, potetland og et rikt utvalg av ulike treslag, tildels grove edelløvtrær, spredt utover det hele. Deler av området er nylig ryddet for røtter, mens andre deler gror igjen med småbusker. Sammen med løvskogen, furukollene og blandingsskogen rundt gir dette området grunnlag for et rikt og variert fugleliv.

Totalt er det registrert 56 fuglearter her I perioden, samt 2 arter utenom perioden. Av alle observerte fuglearter kan 43 arter regnes som hekkefugler. De øvrige 13 artene vet vi med sikkerhet ikke hekket her I 1997. De er enten besøkende eller på trekk gjennom området. Vi anslår at det hekket mellom 100 og 135 par fugl I området.

Gulspurven, som er knyttet til kulturlandskapet, er den mest vanlige hekkefuglen her. Grønnfink og bokfink, som også trives I et variert landskap, er det gode bestander av. Arter hjemmehørende I løvskog som kjøttmeis, blåmeis og spettmeis, er vanlige å se. Av arter som gjerne vil ha tett vegetasjon å gjemme seg I, er det gode bestander av rødstrupe og løvsanger. Munk og hagesanger er godt representert. Trostene trives godt I et slikt variert kulturlandskap med skog I nærheten. Flere par av svarttrost, gråtrost, rødvingetrost og måltrost hekker fast. Flaggspetten hakker nye hull hvert år og overlater de gamle til et utvalg meiser. Tårnseileren hekket I 1997. Låvesvala og taksvala hekket I 1995 og 1996, men ikke I 1997. Det kan ha sammenheng med omlegging av drifta fra kjøttfe til hovedsaklig sau, og at bygningene er blitt mindre tilgjengelige. Begge arter er I tilbakegang også nasjonalt og internasjonalt.

Av mer uvanlige hekkende arter ble spurveugle, vendehals, bøksanger, tornskate og stillits observert. Spurveugle, bøksanger og stillits er ikke uvanlig på Nesodden, men fåtallige sett i et nasjonalt perspektiv.

Vendehalsen er en sårbar art i Norge, jfr. rødlista over truede arter i Norge fra Direktoratet for Naturforvaltning. Vendehalsen livnærer seg hovedsaklig av jordmaur. Solvendte grasmarker med spredt tresetting er gunstig for jordmaur. Beitemarka og naturengene ved To gård er derfor spesielt verdifulle og må skjøttes med omtanke.

Beitemarka er også verdifull som rasteplass for mengder av ringdue, svarttrost, rødvingetrost, bokfink og bjørkefink på trekk nordover i april.

Av arter som streifer innom området en sjelden gang kan vi nevne storkand, spurvehauk, musvåk, orrfugl, gjøk, svartspett og ravn. De hekker alle andre steder på Nesodden eller i nordre Frogn. Steinskvett, bjørkefink, gråsisik og sivspurv er alle observert på trekk gjennom området.

I området er også rådyr, hare og elg observert. Småbuskene i sør er god beitemat for dem. Rev og grevling har tidligere brukt hi i nærheten, men har trolig ikke brukt dette i 1997. (Tor Tjershaugen pers.med.)

For å opprettholde og tilrettelegge for fuglelivet i området, er det viktig med en gjennomtenkt bruk og forvaltning av det varierte kulturlandskapet.

INNLEDNING:

Formålet med undersøkelsen er å kartlegge fuglelivet ved To gård og skogen I umiddelbar nærhet til innmarka.

Området har stor rekreasjonsverdi for turgåere, mosjonister og særlig barnefamilier. Her er husdyr og et variert kulturlandskap midt inne I skogen. Området er lett tilgjengelig og er mye brukt av en stor del av Nesoddens befolkning. Gården eies av Nesodden kommune og drives av bl.a. skole- og oppvekstetaten. Stedet er en viktig lokal læringsarena for skoleklasser, barnehager og en egen prosjektgruppe.

Informasjon om fuglelivet her har mulighet til å interessere en stor og vid brukergruppe av området. Denne rapporten er derfor laget ekstra fyldig og informativ med omtale av artene og mange forenklete bilag. Sammendraget og forenklete lister kan senere videreutvikles til mer tilgjengelig informasjon, f.eks. ved oppslag og elevark.

Rapporten er utarbeidet av Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus ved Håkon Breivik Myhr med faglig støtte fra Svein Dale. Registeringene er utført våren 1997 av Håkon Breivik Myhr, Jan Berstad, Steinar Olsen, Finn Tjernshaugen, Knut Roar Ulseth, Ellen Tove Andreassen og Svend Furu. Alle registrantene er bosatt på Nesodden.

METODER:

Fuglelivet I området ble systematisk undersøkt fra tida omkring soloppgang 9 ganger I perioden 22/3 - 14/6 1997. Datoene for disse systematiske observasjonene er ; 22/3, 5/4, 15/4, 19/4, 26/4, 10/5, 24/5, 7/6 og 14/6.

Forfatteren, Håkon Breivik Myhr, har I tillegg foretatt en del punktobservasjoner til forskjellige tider (dag, ettermiddag og kveld) gjennom hele perioden og ut over perioden (28/6 og 23/8). Dato for benyttede punktobservasjoner er ; 1/4, 3/4, 19/4, 20/4, 27/4, 28/4, 29/4, 15/6, 28/6 og 23/8. Observasjonene kan være av en enkelt art som ellers ikke er observert eller som er lite observert I perioden. Observasjonene 28/6 dreide seg mye om reir og unger og bidro på den måten til sikrere hekkestatus for flere arter. Gjennom punktobservasjonene ble artslisten forlenget med følgende arter ; musvåk, rugde, låvesvale, steinskvett, ravn og sivspurv.

Hekkestatus for hver enkelt art er laget etter systemet benyttet I "Norsk Fugleatlas" (NOF 1994) beskrevet I publikasjonen "Atlasprosjektet, Oslo og Akershus" (NOF avd. Oslo og Akershus 1989). Konstaterte hekkende (K), sannsynlig hekkende (S) og mulig hekkende (M) fugler er samlet under betegnelsen hekkefugl. Under gjennomgangen av resultatene art for art er underkategori antydnet med en av disse bokstavene (altså K, S eller M).

Beskrivelsen av artene er I hovedsak tatt fra rapporten "Fugler og naturverdier ved Rør gård, Nesodden" (NOF Oslo og Akershus 1994) med supplement av "Norsk Fuglehandbok" (Bentz og Gensbøl 1988). Annen benyttet litteratur er oppgitt I teksten.

OMRÅDEBESKRIVELSE:

Terreng, vegetasjon og hekkeplasser.

Generell beskrivelse av området:

To gård ligger I Nesodden kommune, Akershus fylke. Gården ligger midt mellom Bunnefjorden og Oslofjorden på nordre del av Nesodden, omgitt av skog på alle kanter. I vest ligger Toåsen og Tomåsan, et område som er kommunalt vernet etter at det falt ut av av verneplan for barskog på nasjonalt nivå. Kollene I nord, sør, og øst er preget av furu med mer blandingsskog lenger ned. Det er to veier inn til gården. Veien fra Alvern ungdomsskole (vest) er stengt med bom og er mye brukt som turvei. Veien fra Sandaker (øst) er privat kjørevei. Gården og skogen rundt er nå både eid og drevet av Nesodden kommune gjennom Skogstyre, etter noen år med forpakter/ utleid jord. Tidligere år (1995, 1996) beitet kyr på innmarka. I 1997 ble innmarka brukt til beite for sau, gjess, og en hest (en periode 4). Røtter etter tidligere gjenplantning av gran er ryddet I store hauger og et par flater er ryddet for dyrking av poteter m.m.

Beliggenheten I et fint turterreng, tilgjengeligheten fra turvei, dyrene og tilrettelegging med bord, krakker og tidvis servering gjør gården til et yndet turmål for barnefamilier, skoler, barnehager, turgåere og mosjonister.

Gården ligger også midt I den vårlige trekkruta for fugl på vei nordover det traktformede Nesoddlandet.

For etterfølgende beskrivelser viser jeg til medfølgende kartkopi, målestokk 1:5.000, med påtegnete skillelinjer mellom delområdene og symboler for landskapstype/ skogtype.

Innmarka:

Det vi har valgt å definere som innmark er et stjerneformet areal med sentrum I den store eika.

- Søndre del med avstikkere mot SV og SØ er ikke I bruk og gror igjen med bringebærkratt, småbjørker og småosp. Elg og rådyr beiter på småbuskene her, særlig vinterstid. Her holder tornskata til.
- Gjennom midtre del går det en sti. Øst for denne er det et stykke nydyrket potetland, en treklynge , 4 hauger med røtter og grasmark. Treklyngen består av selje, osp, bjørk, hegg og rogn. Fugler flyr mye mellom denne treklyngen og skogkanten. Vest for stien er inngjerdet beitemark for sau og hest. En diger eik ruver I landskapet som ellers har en del spredte bjørk og osp. Langs en grøft er det en kant av små løvtrær. Det er 3 hauger med røtter her. Her er vendealsen observert på tre og på bakken.
- Rundt gårdstunet I nord er det et utvalg av grove trær ; kastanje, lerk, alm, ask, syrin og pil. Her er stillitsen observert og her tripper linerla. Tårnseiler hekker under taksteinen på den største bygningen. Taksvale har hekket på og låvesvale I bygninger her tidligere år (1995,1996).
- Øst for gården er det mye grasmark. Grasmarka er brukt som slåttemark I 1997. Fugler på trekk lander her. En del spredte trær står her I små klynger bl.a. hegg, lønn og selje.
- Vest for gården er den mest brukte beitemarka for sau og hest. Ved dammen beiter gjess. Rundt beitemarka er det høyreist bjørk og en del krattskog.

Løvskogen:

Foruten en del spredte løvtrær av ulike slag på innmarka og kanter av osp rundt innmarka, er det mer sammenhengende løvskog I nord.

- Vest for gården, både I og utenfor beitemarka, er det mye rettstammet høy løvskog bestående av bjørk, hegg, osp, selje og rogn. Gras og bregner dekker marka. Her hekker det flere par blåmeis, spettmeis og ulike troster. I krattskogen her trives rødstrupe, jernspurv og sangere.
- Nord for gården er det en alle` av gammel eik, ask, lønn og alm. Her er det to par spettmeis. Dompapen sitter ofte her. Ned mot beitemarka er det mer rogn, osp og bjørk.
- Løvskogen I NØ er for det meste ung, tett bjørkeskog med en kant av osp, bjørk, eik og rogn.
- Sørøver langs østsiden av innmarka er det en kant av eik, osp og rogn. Her hekker flaggspetten.

Bar- og blandings skogen:

Innmarka og løvskogen inntil denne omkranses av ren barskog eller blandingskog. Vi har valgt å la en sone på 100 - 200 meter av denne skogen falle innenfor området. I praksis er det vi har sett og hørt i umiddelbar nærhet til innmarka og en fast rute rundt gården (se kartkopi s.8) tatt med til området.

- I øst er det en eldre bestand av tett plantet gran og et yngre plantefelt med gran og furu. Oppe på kollen er det en åpen yngre furuskog. Her hekker trepiplerka. Området i vest er i sammensetting lik.

- I sør er det en relativt tett blandingskog opp mot kollen med et gjengroende hogstfelt.

- Kollen i nord består av furu og eik og et gjengroende hogstfelt. Det er planta gran og blandingskog i NØ.

- Innenfor gjerdet i NV er det en tett blandingskog med mye undervegetasjon. Her hopper gjerdesmetten og svarttrosten rundt.

KART:

Økonomisk kartverk, målestokk 1:5.000

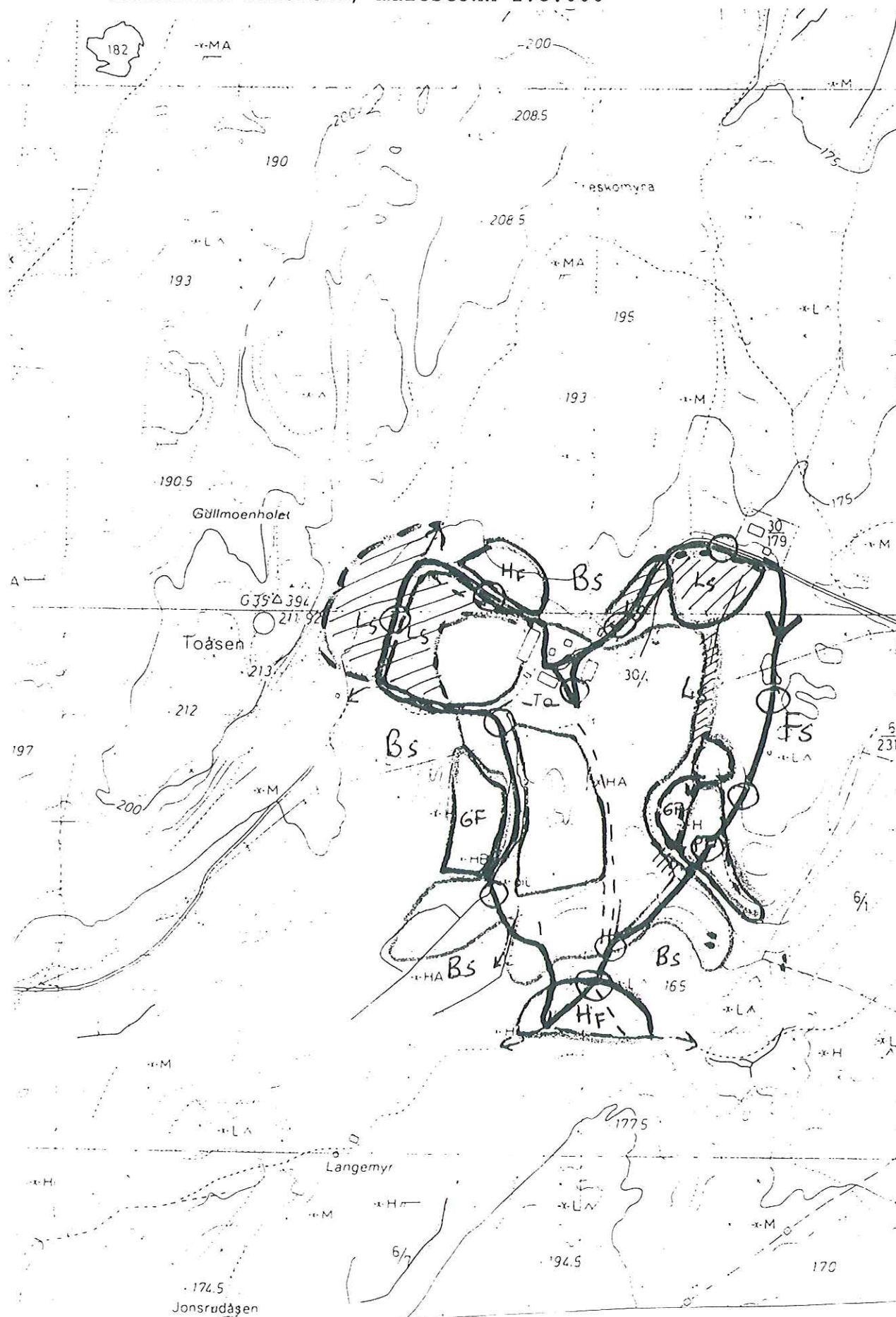
TO GÅRD

FARGENE

- INNMARK
- ANBEFALT RUTE
- GJERDE
- BIOTOPSKILLE

KARTSYMBOLER

- STI
- UTSIKTSPUNKT
- L_s = LØVSKOG
- F_s = FURUSKOG
- PF = PLANTEFELT
- GF = GRAN FELT
VOKSEN GRAN
- B_s = BLANDINGS-
SKOG
- HF = HOGST FELT

0055

RESULTATER:

Tabell 1: Forekomst av fugl, systematisk ordnet med sidehenvisning

*) HEKKESTATUS:

H: Hekkefugl

B: Besøkende I hekketida, hekker ikke

T: Trekkfugl, hekker ikke

Art	Lim- mark	Løv- skog	Bar- bl- .skog	Hekke- status (*)	Ant. hekk- ende par	Leve- område	Side- hend- visning ↓
STOKKAND	X			B	-	VÅTMARK	s. 12
SPURVEHAUK		X		B	-	SKOG	s. 13
MUSVÅK				B	-	SKOG	s. 13
ORRFUGL				B	-	SKOG	s. 13
RUGDE	X		X	H	1-2	SKOG	s. 28
RINGDUE	X	X	X	H	3-4	S/K	s. 28
GJØK				B	-	S/K	s. 14
SPURVEUGLE		X	X	H	1	SKOG	s. 19
TÅRNSEILER	X			H	2	KULTUR	s. 28
VENDEHALS	X			H	1	S/K	s. 29
SVARTSPETT			X	B	-	SKOG	s. 14
FLAGGSPETT	X	X	X	H	2	S/K	s. 19
LÅVESVALE	X			B-97	-	KULTUR	s. 30
				H-96	(1-2)		
TAKSVALE	X			B-97	-	KULTUR	s. 30
				H-96	(1-3)		
TREPIPLERKE	X	X		H	1	SKOG	s. 31
LINERLE	X	X		H	1	KULTUR	s. 31
GJERDESMETT	X	X		H	1	S/K	s. 31
JERNSPURV			X	H	1	SKOG	s. 31
RØDSTRUPE	X	X	X	H	5-6	S/K	s. 25
STEINSKVETT	X			T	-	S/K	s. 14
SVARTTROST	X	X	X	H	MIN 3	SKOG	s. 26
GRÅTROST	X	X	X	H	MIN 3	SKOG	s. 26
MÅLTROST	X		X	H	MIN 3	SKOG	s. 32
RØD Vingetrost	X	X	X	H	4-10	SKOG	s. 26
DUETROST		X		H	1	SKOG	s. 32
HAGESANGER		X		H	2	S/K	s. 32
MUNK	X	X	X	H	3	S/K	s. 33
BØKSANGER			X	H	1	S/K	s. 33
LØVSANGER	X	X	X	H	5-6	S/K	s. 33
FUGLEKONGE		X	X	H	MIN 3	SKOG	s. 19
GRÅ FLUESNAPPER	X	X		H	1	SKOG	s. 33

SVARTHVIT FLUESNAPPER	X	X	X	H	I-3	S/K	5.34
LØVMEIS			X	H	1	SKOG	5.20
GRANMEIS	X	X	X	H	1-2	SKOG	5.20
TOPPMEIS			X	H	1	SKOG	5.20
SVARTMEIS	X	X	X	H	1-3	SKOG	5.21
BLÅMEIS	X	X	X	H	3-5	SKOG	5.21
KJØTTMEIS	X	X	X	H	5-6	SKOG	5.21
SPETTMEIS	X	X	X	H	4	S/K	5.21
TREKRYPER	X	X	X	H	MIN 2	SKOG	5.22
TORNSKATE	X		X	H	1	KULTUR	5.34
NØTTESKRIKE	X	X	X	H	1-2	SKOG	5.22
SKJÆRE	X	X	X	H	1	KULTUR	5.22
KRÅKE	X	X	X	H	2	S/K	5.22
RAVN				B	-	SKOG	5.15
GRÅSPURV	X			H	1-2	KULTUR	5.23
BOKFINK	X	X	X	H	5-10	SKOG	5.34
BJØRKEFINK		X		T	-	SKOG	5.15
GRØNNFINK	X	X	X	H	8-10	SKOG	5.23
STILLITS	X			H	1-3	S/K	5.27
GRØNNSISIK	X	X	X	H	2-3	SKOG	5.23
GRÅSISIK			X	T	-	SKOG	5.15
KORSNEBB, UBESTEMT	X		X	H	1	SKOG	5.34
DOMPAP	X	X	X	H	2-3	SKOG	5.24
GULSPURV	X	X	X	H	MIN 10	KULTUR	5.24
SIVSPURV	X			T	-	VÅTMARK	5.16
TOTALT: 56 ARTER	40 OBS. ARTER	33 OBS. ARTER	36 OBS. ARTER	H:43 B:7 T:4 ARTER	H:100 -135 PAR	SKOG:34 S/K:12 KULTUR :9 VÅTMARK :2 SUM:56	

**TREKKFUGLER (T)
OG BESØKENDE FUGLER I HEKKETIDA (B),
HEKKER IKKE.**

LISTE 1:

Trekkfugler (T) og besøkende fugler I hekketida (B), hekker ikke:
Systematisk ordnet

stokkand	B
spurvehauk	B
musvåk	B
orrfugl	B
gjøk	B
svartspett	B
steinskvett	T
ravn	B
bjørkefink	T
gråsisik	T
sivspurv	T

SUM 11 ARTER

ARTSBESKRIVELSER OG RESULTATER

FOR TREKKFUGLER (T) OG BESØKENDE FUGLER I HEKKETIDA (B),
HEKKER IKKE

11 ARTER, SYSTEMATISK ORDNET

Stokkand:

Stokkanda hekker I tilknytning til vann, vassdrag, og skjærgård. Den spiser både planter og virvelløse dyr. Reiret bygges godt skjult av tett vegetasjon. Ved Oslofjorden overvintrer de fleste stokkendene der de finner isfrie områder; ved fjorden eller I parker og åpne elveløp.

Stokkanda er observert 3 ganger ved eller på gårdsdammen. Denne dammen er imidlertid full av gjess det meste av hekkesesongen, så det er lite trolig at stokkanda kan hekke her. Den kan hekke ved et annet tjern på nordre Nesodden.

Status: B Besøkende I hekketida, hekker ikke
Bestand: 0 par

Spurvehauk:

Spurvehauken forekommer i de fleste typer skog, i åpne landskaper med treklynger og i større parker. Reiret plasseres høyt i et tre. Den er en spesialist på å ta småfugler og jakter vinterstid ofte ved foringsplasser i tettbygde strøk. Ungfugler trekker sydover om vinteren, men voksne fugler blir i området på næringssøk. Spurvehauken er nasjonalt fåtallig med viktig forekomst i Oslo og Akershus (NOF)

Territorievarsel ble hørt i skogen rundt To gård 24/5. Spurvehauk ved reir er observert noen km unna våren 1996. (Jan Berstad pers. med.)

Status: B Besøkende i hekketida, hekker ikke
Bestand: 0 par

Musvåk:

Musvåken er en vanlig hekkefugl i åpent skogland, gjerne i nærheten av oppdyrket mark og engmark. Her har den gode jaktmuligheter. Den foretrekker smågnagere, men kan også ta krypdyr, frosk og insekter. Den kommer til Østlandet i mars-april og blir til sept.-okt. Musvåken er nasjonalt fåtallig med viktig forekomst i Oslo og Akershus.

Musvåken satt på en stolpe ved en punktobservasjon 3/4. Mange musvåker trekker over Nesodden på denne tiden: Individet kan være på trekk, eller den kan hekke et annet sted på Nesodden.

Status: B Besøkende i hekketida, hekker ikke
Bestand: 0 par

Orrfugl:

Orrfuglen er en relativt vanlig hønsfugl i våre barskoger. Den livnærer seg av bær, bærlyng, urter og skudd/rakler av bjørk og vier. Orrfuglen er standfugl.

Orrfuglen ble observert over området 19/4. Arten hekker på Nesodden og har spill på denne tiden.

Status: B Besøkende i hekketida, hekker ikke
Bestand: 0 par

Gjøk:

Gjøken er relativt vanlig forekommende i skogområder over hele landet, særlig i fjellbjørkeskogen. Den er reirparasitt, dvs. den føder ikke opp sine egne unger, men legger egg i andre spurvefugler sine reir. Voksne gjøker er spesialister på å fange sommerfugl-larver. Gjøken har trolig blitt mindre vanlig i kulturlandskapet. Den kommer i løpet av mai og blir til juli-sept.

Gjøken ble hørt 7/6 . Fuglen må ha sittet øst for vårt reg. område . Gjøk er antatt hekkende og høres årlig ved Røer gård (rapp. 1994)

Status: B Besøkende i hekketida, hekker ikke
Bestand: 0 par

Svartspett:

Svartspetten hekker vanligvis i bar- og blandingskog, men også i blant i ren løvskog. Svartspetten hakker ut reirhull i grove og gamle løvtrær, som regel osp, eller furutrær. Den lever av insekter, særlig stokkmaur og trebukklarver. Svartspetten er nasjonalt fåtallig med viktig forekomst i Oslo og Akershus. Den er standfugl.

Svartspetten er hørt ropende 2 ganger, 15/4 og 14/6, samt sett 26/4 i bar- og blandingskogen rundt To gård. Reirhull av fuglen er ikke observert, verken nye eller gamle. Arten hekker trolig i skogen utenfor reg.området. Den hekker ved Røer gård (NOF O&A rapp. 1994)

Status: B Besøkende i hekketida, hekker ikke
Bestand: 0 par

Steinskvett:

Steinskvetten hekker i åpent og steinete terreng over hele landet. Den plasserer reiret på bakken og livnærer seg av insekter. Steinskvetten er tilbake på hekkeplassene i april-mai og trekker sørover i august-sept.

En steinskvett er observert på innmarka i nærheten av en haug med røtter 28/4. Dette individet er observert midt i trekketida og er sannsynlig på trekk. Lignende obs. er også gjort ved Røer gård (rapport 1994). Arten er konstatert hekkende i Atlasruta for nordre Nesodden og indre Oslofjord (Norsk Fugleatlas, NOF 1994)

Status: T Trekkfugl, hekker ikke
Bestand: 0 par

Ravn:

Ravnen forekommer som hekkefugl I bratte fjellvegger, langs klippekyster og I øde skogområder. Vinterstid er den vanligere å se I jordbruksbygder. Reiret plasseres I klippehyller, I bratte fjellvegger eller I høye trær. Det samme reiret benyttes fra år til år. Den er alteter og standfugl. Om vinteren opptrer den mer I flokk.

Ravnen er sett og hørt ved flere ganger bl.a den 23/8. Den er konstatert hekkende nord I Frogn (Steinar Olsen pers. med.)

Status: B Besøkende I hekketida, hekker ikke
Bestand: 0 par

Bjørkefink:

Bjørkefinken hekker hovedsaklig I høyereliggende barskog og fjellbjørkeskog. Den livnærer seg av insekter, edderkopper og frø og bygger sitt skålformede reir I et tre. Den er I landet fra slutten av mars-beg. av mai til sept. -okt.

Bjørkefinken er sett rastende på innmarka sammen med mengder av bokfink. Disse to artene trekker ofte I flokk sammen. Store mengder av bjørkefink på trekk er også et vanlig syn ved Røer gård om våren (NOF O&A rapport 1994). Arten har ikke vist territoriehevdende atferd på To gård.

Status: T Trekkfugl, hekker ikke
Bestand: 0 par

Gråsisik:

Gråsisiken hekker I skog over det meste av landet, men forekommer mest vanlig I fjellbjørkeskogen. Den bygger reiret vanligvis I en bjørk og livnærer seg av frø fra ulike treslag. Den er I landet fra mars-april til okt-nov., men mange blir over vinteren ved god næringstilgang.

Gråsisiken ble obs. syngende I bar- og blandings-skogen 15/4. Dette er I trekktiden og arten er ikke funnet hekkende på Nesodden eller I omegn (Norsk Fugleatlas, NOF 1994)

Status: T Trekkfugl, hekker ikke
Bestand: 0 par

Sivspurv:

Sivspurven hekker i buskvegetasjon i tilknytning til våtmark og i bjørke- og vierbeltet opp mot fjellet. Den lever av insekter og frø. Reiret plasseres på eller nær bakken. Den er her fra mars-april til sept.-okt.

Det er gjort en observasjon av en sivspurv den 28/4. Vanlig hekkehabitat eksisterer ikke her, men 3 par hekket ved Røertjernet i 1992 (NOF O&A rapp. 1994).

Status: T Trekkfugl, hekker ikke

Bestand: 0 par

HEKKEFUGLER

LISTE 2: HEKKEFUGLER ORDNET ETTER ANT.HEKKENDE PAR:

gulspurv	(minst 10 par)
grønnfink	(8-10 par)
bokfink	(5-10 par)
kjøttmeis	(5-6 par)
rødstrupe	(5-6 par)
løvsanger	(5-6 par)
rødvingetrost	(4-10 par)
spettmeis	(4 par)
blåmeis	(3-5 par)
ringdue	(3-4 par)
fuglekonge	(minst 3 par)
svarttrost	(minst 3 par)
gråtrost	(minst 3 par)
måltrost	(minst 3 par)
munk	(3 par)
dompap	(2-3 par)
grønnsisik	(2-3 par)
trekryper	(minst 2 par)
flaggspett	(2 par)
tårnseiler	(2 par)
kråke	(2 par)
hagesanger	(2 par)
svartmeis	(1-3 par)
stillits	(1-3 par)
svarthvit	
fluesnapper	(1-3 par)
taksvale *)	(1-3 par)
granmeis	(1-2 par)
nøtteskrike	(1-2 par)
rugde	(1-2 par)
låvesvale *)	(1-2 par)
gråspurv	(1-2 par)
tornskate	(1 par)
grå fluesnapper	(1 par)
linerle	(1 par)
trepiplerke	(1 par)
toppmeis	(1 par)
spurveugle	(1 par)
korsnebb, ubest.	1 par)
duetrost	(1 par)
gjerdesmett	(1 par)
jernspurv	(1 par)
løvmeis	(1 par)
bøksanger	(1 par)
skjære	(1 par)
vendehals	(1 par)

*) Hekkefugl -95 og -96, besøkende -97

HEKKEFUGLER (H) SOM OVERVINTRER FAST:

LISTE 3:

HEKKEFUGLER SOM OVERVINTRER FAST
SYSTEMATISK ORDNET:

- bygd på observasjoner I hekketida
- hekkende arter som sannsynligvis oppholder seg her også I vinterhalvåret

spurveugle	*
flaggspett	*
fuglekonge	
løvmeis	*
granmeis	*
toppmeis	*
svartmeis	*
blåmeis	*
kjøttmeis	*
spettmeis	*
trekryper	
nøtteskrike	*
skjære	*
kråke	*
gråspurv	*
grønnfink	*
grønnsisik	*
dompap	*
gulspurv	*

*) : besøker ofte fuglebrettet vinterstid

SUM 19 ARTER

ARTSBESKRIVELSER OG RESULTATER,
HEKKEFUGLER SOM OVERVINTRER FAST
 19 ARTER ORDNET SYSTEMATISK:

Spurveugle:

Spurveugla er en utpreget skogsfugl: Den foretrekker barskog og blandingsskog. Den er mer utpreget dagaktiv enn de andre ugleartene. Reiret er som oftest plassert i et gammelt spettehull, gjerne etter tretåspett, men den kan også hekke i fuglekasser. Ved siden av smånagere og spissmus jakter den for en stor del på småfugler, om vinteren også ved fuglebrettet. Den er standfugl. Spurveugla er relativt fåtallig i Norge med en viktig forekomst i Oslo og Akershus (NOF)

Spurveugla ble observert syngende i skogen 22/3 og 10/5. Dette tyder på hekking i området.

Status: H Hekkefugl (S)
 Bestand: 1 par

Flaggspett:

Flaggspetten hører hjemme i all slags skog, hager og parker. Den er den tallrikeste spettearten i Norge. Den hakker ut reirhull i alle typer av trær, men mest vanlig i osp. Flaggspetten lever av trelevende insekter, frø av gran og furu, noe bær og nøtter. Den er standfugl som forekommer ved fuglebrettet.

2 par med flaggspett er obs. gjennom hele perioden fra 22/3 til 14/6. Begge parene ble obs. ved hvert sitt reirhull 24/5: Det ene var i løvtreklynge i NØ jordekant, det andre i blandingsskogen SV for gården. Flaggspetten lager nye hull hvert år og de gamle kan tas i bruk av andre hulerugere som meiser og fluesnappere. Vende-hals og spurveugle kan også bruke spettehull til reirplass.

Status: H Hekkefugl (K)
 Bestand: 2 par

Fuglekonge:

Fuglekongen hekker i barskog, særlig granskog. Den plasserer reiret relativt høyt i treet. Fuglekongen lever av insekter og edderkopper. Arten er en standfugl. Den er sjelden å se på fuglebrettet fordi den lever utelukkende av insekter.

Fuglekongen ble jevnlig hørt syngende i hele perioden fra 22/3 til 14/6 i skogen rundt gården.

Status: H Hekkefugl (S)
 Bestand: minst 3 par

Løvmeis:

Løvmeisen hekker helst I løvskog, men kan også hekke I blandingsskog. Den forekommer I fuktig terreng og kulturlandskap. Løvmeisen bygger reir I et hult tre eller I fuglekasse. Føden består av insekter og frø. Den er en standfugl som kan observeres ved fuglebrettet.

Løvmeisen ble hørt syngende 19/4. Granmeisen er til forveksling lik løvmeisen, men sangen er forskjellig. Løvmeisen synger lite og kan derfor ha vært oversett senere.

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand: 1 par

Granmeis:

Granmeisen er vanlig hekkefugl I bar- og blandingsskog, samt I fjellbjørkeskogen. Den hakker ut reiret I et morkent tre. Arten livnærer seg av insekter om sommeren og frø om vinteren. Den er en standfugl som ofte ses på fuglebrettet om vinteren.

Granmeisen ble obs. syngende gjennom hele perioden fra 22/3 til 14/6.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 1-2 par

Toppmeis:

Toppmeisen er vanlig forekommende I barskog, helst gammel furuskog. Den hekker ofte I gamle hakkespetthull, men kan også hakke ut reirhull selv I et morkent tre. Arten livnærer seg av insekter og frø. Den er en standfugl som kan ses ved fuglebrettet om vinteren.

Toppmeisen ble hørt syngende den første observasjonsdagen 22/3. Dette kan være en fugl på næringssøk, siden den ikke ble hørt syngende flere ganger. Det er furuskog på kollene rundt To gård.

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand: 1 par

Svartmeis:

Svartmeisen foretrekker å hekke I granskog. Der bygger den reir I hule trær, på bakken eller I fjellsprekker. Føden består av insekter, edderkopper og frø. Den er en vanlig standfugl å se ved fuglebrettet om vinteren.

Svartmeisen ble sett og hørt syngende I alle delområder 4 ganger fra 22/3 til 26/4.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 1-3 par

Blåmeis:

Blåmeisen er vanlig forekommende I løv- og blandingsskog, parker og hager. Reiret bygges I et hult tre eller I en fuglekasse. Føden består av insekter, frø, bær og frukter. Den er en vanlig standfugl å se ved fuglebrettet om vinteren.

Blåmeisen er obs. syngende I alle delområder I hele perioden fra 22/3 til 14/6. Par, reir og unger er obs. Ungene ble obs. 28/6.

Status: H Hekkefugl (K)
Bestand: 3-5 par

Kjøttmeis:

Kjøttmeisen er vanlig I løv- og blandingsskog, parker og hager. Reiret bygges I et hult tre eller I fuglekasse. Føden består av insekter, frø, frukter og bær. Den er en vanlig standfugl å se på fuglebrettet om vinteren.

Kjøttmeisen er obs. syngende gjennom hele perioden fra 22/3 til 14/6. Et par ble obs. 19/4.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 5-6 par

Spettmeis:

Spettmeisen hekker I gammel løv- og blandingsskog, parker og hager med grove løvtrær. Den bygger reir I hule trær. Den lever av insekter, gjerne på stammen og den hamstrer frø og nøtter. Den er standfugl og kan ses I skytteltrafikk fram og tilbake til mellom lagringsplass og fuglebrett om vinteren.

Spettmeisen er obs. syngende eller taus gjennom hele perioden fra 22/3 til 14/6. Par og unger obs. I gamle løvtrær I eikealleen 14/6. Forholdene skulle ligge fint tilrette med mange gamle løvtrær av ulike slag innenfor området.

Status: H Hekkefugl (K)
Bestand: 4 par

Trekryper:

Trekryperen hekker I eldre bar- og blandingskog hvor den bygger reir I barksprekker. Føden består av trelevende insekter og edderkopper. Den er en standfugl, men er ikke å se på fuglebrettet siden den bare spiser smådyr.

Trekryperen er observert fra 22/3 til 10/5.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: minst 2 par

Nøtteskrike:

Nøtteskrika hekker vanlig I barskoger. Den er en alteter som bygger kvistreir I trær eller busker. Den er standfugl og litt forsiktig ved foringsplassen om vinteren.

Nøtteskrika er obs. jevnlig fra 22/3 til 26/4, men ikke ved senere anledninger. To-tre individer er sett og hørt samtidig. Det er usikkert om arten hekker innenfor området eller I nærheten.

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand: 1-2 par

Skjære:

Skjæra hekker nær bebyggelse og dyrket mark. Den er alteter og bygger store kvistreir I trær. Den er en vanlig standfugl å se ved foringsplasser om vinteren.

Skjæra er obs. I perioden 22/3 til 19/4. Senere ble den ikke observert før 14/6. Tidlig I hekkesesongen ble den obs. ved det gamle kvistreiret I lerka ved gården, men det er usikkert om den har hekket der.

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand: 1 par

Kråke:

Kråka hekker I skogkanter I alle typer landskap. Den er alteter og bygger nytt kvistreir hvert år. Den er en standfugl som gjerne flokker seg om vinteren.

Kråka ble obs. fast fra 5/4 til 14/6.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 2 par

Gråspurv:

Gråspurven hekker I tilknytning til bebyggelse. Reiret legges under takstein, I mursprekker, I fuglekasser eller I gamle taksvallereir. Gråspurven har en allsidig næring; ugressfrø, korn, menneskelig matavfall og om sommeren også insekter. Den er en vanlig standfugl å se ved fuglebrettet om vinteren.

Gråspurven er obs. bare en gang (7/6) og da på tunet. Forholdene skulle ligge tilrette med mye spillfor (brød til dyra og rester etter matpakker) og rik ugressflora. En obs. er lite om den skulle hekke her.

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand: 1-2 par

Grønnfink:

Grønnfinken hekker I løvskog, hager, parker og jordbruksland med spredte busker og trær. Den bygger sitt reir I trær og lever av frø og insekter. Den er en vanlig standfugl å se I flokk ved fuglebrettet om vinteren.

Grønnfinken er hørt og sett syngende I alle delområder gjennom hele perioden fra 22/3 til 14/6. Ved siden av gulspurven er dette sannsynlig den mest vanlige arten ved To gård.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 8-10 par

Grønnsisik:

Grønnsisiken hekker helst I granskog. Vinterstid lever den I områder med mye or og bjørk, som den beiter på. Bestanden varierer sterkt fra år til år, avhengig av granas frøår. Grønnsisiken bygger reir I trær. Den lever av gran-, or- og bjørkefrø, frø fra andre planter og insekter. Hovedmengden er her fra mars-april til sept.-okt., men en del kan overvintre, særlig I vintre med mye næring.

Grønnsisiken ble hørt syngende 7 av 9 obs.dager fra 22/3 til 14/6. Arten er obs. I alle delområdene.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 2-3 par

Dompap:

Dompapen hekker i bar- og løvskog og oppsøker om vinteren bebyggelse, parker og hager på søken etter utlagt mat. Den bygger reir i trær og lever av knopper av gran, frø, insekter og bær. Den er standfugl og er ofte ved fuglebrettet om vinteren.

Dompapen ble obs. syngende og lokkende over hele området gjennom hele perioden fra 22/3 til 14/6. Arten er fast gjest på fuglebrettet til nabohuset om vinteren. Ved denne foringsplassen er det obs. inntil 10 ind. samtidig.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 2-4 par

Gulspurv:

Gulspurven er knyttet til kulturlandskapet over det meste av landet. Den livnærer seg av frø og insekter og plasserer reiret på bakken, godt skjult i vegetasjonen. Den er overveiende en standfugl. Den trekker til bebyggelsen om vinteren hvor den ofte er å se på foringsplassene.

Gulspurven er obs. syngende gjennom hele perioden fra 22/3 til 14/6. Ved punktobs. 28/6 ble det obs. flere par med unger både i løvskogen og på innmarka. Gulspurven er den mest vanlige fuglen ved gården med minst 10 hekkende par.

Status: H Hekkefugl (K)
Bestand: mer enn 10 par

HEKKEFUGLER SOM KAN OVERVINTRE ENKELTE ÅR/ EN PERIODE OM VINTEREN:

- bygd på observasjoner I hekketida
- hekkende arter som sannsynligvis kan overvintre her I perioder og enkelte milde og næringsrike vintre

LISTE 4:

HEKKEFUGLER SOM KAN OVERVINTRE ENKELTE ÅR/ EN PERIODE OM VINTEREN:

rødstrupe
svarttrost
gråtrost
rødvingetrost
stillits

SUM 5 ARTER

ARTSBESKRIVELSER OG RESULTATER, HEKKEFUGLER SOM KAN OVERVINTRE ENKELTE ÅR/ EN PERIODE OM VINTEREN 5 ARTER, SYSTEMATISK ORDNET:

Rødstrupe:

Rødstrupen hekker I ulike typer skog med frodig undervegetasjon og I hager. Den har reir på bakken og lever av insekter, edderkopper og meitemark. Hovedmengden kommer I mars-beg. av april og blir til sept.-okt., men enkelte kan overvintre.

Rødstrupa er observert syngende I hele perioden etter 15/4 både på innmark og I alle typer skog.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 5-6 par

Svarttrost:

Svarttrossen hekker I løv- og blandingskog, ofte I kulturlandskapet, men er også vanlig I hager og parker. Reiret bygges I trær, busker eller på bakken. Føden består av meitemark, insekter, bær og frukt. Hovedmengden er her fra mars-april til sept.-okt., men enkelte kan overvintre langs kysten ved milde vintre og god mattilgang.

En flokk svarttross på trekk ble obs. på innmarka 5/4. Arten er hørt syngende gjennom hele perioden fra 22/3 til 14/6. Et par er obs. I bar-og blandingskogen 7/6 og reir er obs. I løvskogen 14/6.

Status: H Hekkefugl (K)
Bestand: minst 3 par

Gråtrost:

Gråtrosten hekker I skog, helst løvskog. Den har reir I trær og lever av meitemark, snegler, insekter og bær. Hovedmengden kommer I mars-beg. av mai og blir til okt. -nov., men enkelte fugler eller flokker av fugl kan overvintre langs kysten på næringsøk.

Gråtrosten er sett og hørt skvatrende gjennom hele perioden fra 22/3 til 14/6. Reir er obs. I løvskogen 14/6.

Status: H Hekkefugl (K)
Bestand: minst 3 par

Rødvingetrost:

Rødvingetrosten hekker I barskog, blandingskog og I vierkratt, samt hager og parker. Den søker ofte etter føde på åpen mark. Reiret bygges I trær, busker eller på bakken. Føden består av meitemark, snegler, insekter og bær. Hovedmengden er her fra mars-april til sept.-okt. Enkelte flokker kan streife rundt på næringsøk om vinteren dersom ikke kulda setter inn.

En flokk på trekk obs. på innmarka 19/4. Ellers er den sett og hørt fra 5/4 til 14/6. Reir obs. I løvskogen 14/6.

Status: H Hekkefugl (K)
Bestand: 4-10 par

Stillits:

Stillits hekker I skogkanter og løvskog. Den er en nasjonalt fåtallig fugl med viktig forekomst I indre Oslofjord (NOF O&A). Den bygger reiret I en grenkløft langt ute fra stammen og livnærer seg av ulike typer frø. En stor del av bestanden trekker ut av landet I okt.-nov. og vender tilbake I mars-april. Resten er standfugl på lokale streif vinterstid.

Den 1/4 og 5/4 ble 6 individer av stillits obs. I de store edeløvtrærne rundt gårdstunet. Disse kan være på trekk eller de kan hekke I nærheten. Lignende obs. I hekketiden er gjort ved Røer gård (NOF O&A rapp. 1994) og Berger (NOF O&A rapp. 1996) uten sikre indikasjoner på hekking.

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand: 1-3 par

HEKKEFUGLER SOM IKKE OVERVINTRER:LISTE 5:

SYSTEMATISK ORDNET:

rugde
ringdue
tårnseiler
vendehals
låvesvale
taksvale
trepiplerke
linerle
gjerdesmett
jernspurv
steinskvett
måltrost
duetrost
hagesanger
munk
bøksanger
løvsanger
grå fluesnapper
svarthvit fluesnapper
tornskate
bokfink
korsnebb, ubestemt

SUM 22 ARTER

ARTSBESKRIVELSER OG RESULTATER
HEKKEFUGLER SOM IKKE OVERVINTRER
 22 ARTER, SYSTEMATISK ORDNET:

Rugde:

Rugda hekker vanlig I fuktig skog, særlig løvskog med rik undervegetasjon: Den lever mest av meitemark, men også av insekter, snegler, frø og bær. Reiret plasseres på bakken inntil et tre eller en busk. Rugda kommer I mars-april og trekker sørover ut av landet I okt.-nov.

Rugda er taus om dagen og vanskelig å oppdage på bakken. I skumringen fra 28/4 og ut til juni utførte flere hanner revirhevdende spillflukt med fast krysningspunkt over søndre del av området. (punktobs. Håkon Breivik Myhr). Flere par rugder antas hekkende I skogen omkring To gård, men det er uvisst om de hekker innenfor registeringsområdet.

Status: H Hekkefugl (M)
 Bestand: 1-2 par

Ringdue:

Ringdua hekker I alle typer trebevokst terreng, gjerne I parker, hager og I nærheten av kulturlandskap. Den bygger kvistreir I trær og lever hovedsaklig av frø og bær. Den kommer I mars-april og blir til midten av sept.-okt.

Flere ringduer er observert I sangflukt I alle delområder hele perioden fra 22/3 til 14/6. En flokk av ringduer på innmarka tyder på trekk 5/4.

Status: H Hekkefugl (S)
 Bestand: 3-4 par

Tårnseiler:

Tårnseileren er en vanlig hekkefugl knyttet til menneskelig bosetting. Den bygger reir enkeltvis eller flere sammen under takstein I hus, I bergvegger eller hule trær. Den livnærer seg av flygende insekter. Tårnseileren kommer I slutten av mai-beg. av juni og trekker sørover allerede I juli-august.

Tårnseilere ble observert I lufta 14/6 og konstatert hekkende under taksteinen på det hvite huset 28/6 (punktobs.)

Status: H Hekkefugl (K)
 Bestand: 2 par

Vendehals:

Vendehalsen forekommer i løv- og blandingsskog og i åpent terreng med store, spredte trær. Arten kan også hekke i ren furuskog. Vendehalsen hekker i hulrom hakket ut av andre spettefugler og i fuglekasser. Føden består vesentlig av jordmaur i hekketida. Solvendt grasmark med spredt tresetting er gunstig habitat for jordmaur. Gamle villahager, åkerkanter, beitemark og naturenger er derfor gode næringssøkområder. (Myklebust 1996)

Arten har status som sårbar i rødlista over truede arter fra Direktoratet for Naturforvaltning (rev. utgave 1997). Dette er p.g.a tilbakegang i Europa generelt; 50% fra 1970 til 1990 og i Norge; 50% fra 1983-1994 (Myklebust 1996).

Foreslåtte forvaltningstiltak:

"Redusert bruk av sprøytemidler, samt bevaring og gjenskaping av naturenger og beitemark synes å være de viktigste tiltakene for å snu den neg. trenden for arten. Trær med spettehull bør ikke hogges, dessuten er opphenging av kasser i områder med mangel på naturlige reirhull et tiltak som har fungert godt i f. eks. NØ-Europa" (Myklebust 1996)

Vendehalsen er observert 2 ganger på innmarka ved To gård. Den 24/5 ble en vendehals sett og hørt lokkende og 28/6 (punktobs.) ble den på nytt sett i flukt fra eik til eik midt på innmarka. Store deler av innmarka passer til beskrivelsen av hekkehabitat og område for næringssøk, særlig området rundt den store eika. Hvor det er jordmaur er ikke undersøkt. Det er reg. sannsynlig hekking av 3 par vendehals ved Rør gård (NOF O&A rapp. 1994) og mulig hekkende 1 par ved Granerud/Hokholt (NOF O&A rapp. 1996)

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand: 1 par

Låvesvale:

Låvesvala er sterkt knyttet til mennesker og plasserer som regel reiret inne i låver og uthus på gårdsbruk. Låvesvala lever utelukkende av store mengder insekter som den fanger i lufta. Mattilgangen er størst ved gårder der det er husdyr på beite, helst storfe som ku og hest, i et variert kulturlandskap uten for mye intensivt drift og sprøytemidler. Slike biotoper blir det færre av og arten har hatt en tilbakegang over hele Europa de siste tiårene. (NOF prosjekt om låvesvale 1995) Låvesvala er her fra slutten av april til august-oktober.

I 1997 er bare en observasjon gjort av låvesvale, den 28/6. I 1995 og 1996 hekket 1-2 par inne i driftsbygningen. Da stod låveportene oppe hele sesongen. I 1997 har den vært lukket og tilgangen til reirplass inne i bygninger er forhindret. I 1995 og 1996 var det storfe på beite ved To gård. I 1997 er det sauer og en hest fast på beite. En kort periode var det 4 hester. Noe beitemark er dyrket opp til potetland. Dette gir mindre tilgang på mat i form av insekter. Dersom låvedøra står åpen i 1998 - sesongen, evt. en luke øverst i døra, er det mulig låvesvala igjen vil hekke her. Låvesvala som ble observert her i 1997 kan trolig være fra kjent hekkested på Johnsrud eller Røer gård.

Status(97):   B   Besøkende, hekker ikke
 Bestand(97):   0 par
 Status (-95 og -96) H
 Bestand (-95 og -96) 1-2 par

Taksvala:

Taksvala er i likhet med låvesvala sterkt knyttet til menneskelig bosetting og gårdsdrift. Den lever også av insekter i lufta, men lager reiret sitt utenpå bygninger, som regel under mønet. De siste årene synes også taksvala å ha sterkt tilbakegang (NOF prosjektet om låvesvala 1995) Taksvala er her fra slutten av april- mai til august-september.

Taksvala har hekket på To gård i 1995 og 1996. Taksvala er sett på næringssøk over innmarka 14/6 1997. Det er ikke observert hekking i 1997. Oppunder mønet på det hvite huset har den hekket før. Det er uvisst hvorfor den ikke hekket her i 1997.

Status(97):   B   Besøkende, hekker ikke
 Bestand(97):   0 par
 Status (-95 og -96) H
 Bestand(-95 og -96) 1-3 par

Trepiplerke:

Trepiplerka hekker I åpent terreng med spredte trær, skogkanter og lysninger I skog. Den finnes både I løv- og barskog. Den bygger reir på bakken og lever vesentlig av insekter. Trepiplerka er her fra april-mai til august-september.

Trepiplerka er hørt syngende og varslende 3 ganger (24/5, 7/6, 14/6) I den åpne furuskogen øst for gården.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 1 par

Linerle:

Linerla hekker I åpent landskap over hele landet, I tilknytning til kulturmark, våtmarksområder og bekker. Den lever vesentlig av insekter. Reiret bygges I hulrom som under takstein, steinmurer o.l. Den er her fra slutten av mars-april til september.

Første linerla I 1997 ble obs. 20/4. Siden ble den obs. jevnlig ved gårdsbygningene. Unger ble obs. 28/6.

Status: H Hekkefugl (K)
Bestand: 1 par

Gjerdemetten:

Gjerdemetten hekker oftest I skog med tett undervegetasjon. Reiret bygges ofte I rotvelt eller kvisthaug, er stort og kulerundt med inngang fra siden. Den livnærer seg for det meste av ulike typer virvelløse dyr. Den kommer I april og blir til sept.-nov.

Gjerdemetten ble hørt syngende I løvskogen og innmark vest for gården 15/4. Dette er en fin habitat for gjerdemetten, men den ble ikke sett senere I sesongen.

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand: 1 par

Jernspurv:

Jernspurven foretrekker skog med tett undervegetasjon. Reiret plasseres I tett buskas, småvokste løv- eller bartrær eller på bakken. Den lever vesentlig av insekter og edderkopper, om vinteren også litt bær og frø. Den kommer I slutten av mars og blir til okt.-nov.

Jernspurven er hørt syngende 2 ganger (15/4 og 14/6) I bar- og blandingsskogen.

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand: 1 par

Måltrost:

Måltrosten foretrekker oftest å hekke I barskog og blandingsskog. Den bygger reir I trær og lever av insekter, meitemark, snegler og bær. Hovedmengden er her fra mars-beg. av mai til sept.-oktober, men enkelte fugl kan overvintre I milde vintre.

Måltrosten er hørt syngende jevnlig I perioden fra 5/4 til 14/6 I bar- og blandingsskogen rundt gården. Unger ble sett 28/6.

Status: H Hekkefugl (K)
Bestand: minst 3 par

Duetrost:

Duetrosten hekker I skog, særlig tørr furuskog og på hogstflater. Den er sky og lever mer tilbaketrukket enn andre troster. Føden består av meitemark, snegler, insektslarver og bær. Den er her fra mars-april til sept.-okt.

Et par duetrost ble sett og hørt syngende på innmarka 5/4. Det er mulighet for at dette bare er en trekkobservasjon, men arten hekket 1996 I skogen ikke langt unna (Jan Berstad pers. med.)

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand 1 par

Hagesanger:

Hagesangeren foretrekker frodig løv- og blandingssskog med tett undervegetasjon inklusiv krattskog I parker og hager. Den bygger reir lavt I vegetasjonen og lever av insekter, edderkopper og bær. Den er her fra slutten av mai-beg. av juni til august-sept.

Hagesangeren ble hørt syngende I løvskogen 7/6 og 14/6.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 2 par

Munk:

Munken hekker I løv- og blandingskog med rik undervegetasjon, inkludert parker og hager. Den bygger reir lavt I vegetasjonen og lever av insekter, edderkopper og bær. Den er her fra slutten av april-mai til sept.-okt.

Et par ble sett 24/5 og senere ble munken hørt syngende 7/6 og 14/6 I flere delområder.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 3 par

Bøksanger:

Bøksangeren foretrekker løvskog, helst høystammet edelløvskog med sparsom undervegetasjon. Arten kan også hekke I bar- og blandingskog. Bøksangeren bygger reir på bakken og lever av insekter og edderkopper. Bøksangeren er nasjonalt fåtallig med viktig forekomst I Oslo og Akershus (NOF Oslo og Akershus). Den er her fra april-mai til juli-august.

Bøksangeren er hørt syngende 2 ganger (10/5 og 14/6) I løv- og blandingskogen vest for gården.

Status: H Hekkefugl (M)
Bestand: 1 par

Løvsangeren:

Løvsangeren hekker I løvskog, barskog, hager, parker og buskvegetasjon ut mot kysten og I høyfjellet. Den bygger reir på bakken og lever av insekter og edderkopper. Løvsangeren har vært regnet som Norges vanligste hekkefugl, men bestanden har gått noe tilbake de senere år. Den er her fra april-mai til august-september.

Løvsangeren er hørt syngende jevnlig fra 10/5 til 14/6 I alle naturtyper.

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 5-6 par

Grå fluesnapper:

Grå fluesnapper hekker I åpen skog, fortrinnsvis løv- og furuskog. Reiret bygges I en grenkløft, avsats I berg m.m. Føden består av flyvende insekter. Den er her fra slutten av mai til slutten av august.

Grå fluesnapper er observert I ren løvskog ved gården to ganger (24/5 og 14/6).

Status: H Hekkefugl (S)
Bestand: 1 par

Svarthvit fluesnapper:

Svarthvit fluesnapper hekker helst I løv- og blandingsskog med tilgang på naturlige reirhull eller I fuglekasser hengt opp I hager og parker. Føden består av flyvende insekter. Den er her fra slutten av april-beg. av mai til august-beg. september.

Arten ble obs. syngende I alle delområdene 24/5, men ikke senere.

Status: H Hekkefugl (M)

Bestand: 1-3 par

Tornskate:

Tornskata har tilhold I buskveg. I kulturlandskapet, I skjærgården og på hogstflater. Den livnærer seg av store insekter, firfisler, mus og småfugler. Den kan hamstre byttedyr ved å spidde dem på torner eller spisse greiner. Reiret plasseres I tett busk. Tornskata er her fra slutten av mai til august- beg. av sept.

Tornskata er obs. 24/5 (syngende), 7/6, 14/6 og 28/6. Både hunn og hann ble sett samtidig ved minst et tilfelle. Observasjonene er alle gjort I den tilvoksende innmarka sørøst I området eller I tilgrensende plantefelt. Her er mange fine utsiktspunkter og mange spisse kvister.

Status: H Hekkefugl (S)

Bestand: 1 par

Bokfink:

Bokfinken hekker I mange forskjellige miljøer; bar- og løvskog, hager og parker. I trekktiden søker den ofte føde på åpen mark. Bokfinken bygger reir I trær og lever av insekter og frø. Den er her fra slutten av mars-beg. av mai til sept.-okt.

Bokfinken ble hørt syngende I alle delområder gjennom hele perioden fra 22/3 til 14/6. En blandet flokk av bokfinker og bjørkefinker på trekk ble obs. på innmarka 5/4 og 15/4.

Status: H Hekkefugl (S)

Bestand: 5-10 par

Korsnebb, ubestemt (gran- eller furukorsnebb):

Korsnebbartene hekker I barskog, hvor den livnærer seg hovedsaklig av frø fra gran eller furu. Et godt isolert reir bygges inntil et grovt tre. Eggleggingen skjer som regel midt på vinteren (februar). Begge arter er standfugl.

Et par korsnebb, antatt grankorsnebb, ble obs. i april; 5/4 og 15/4 og I juni (7/6 og 14/6). Usikkert om hekker innenfor området.

Status: H Hekkefugl (M)

Bestand: 1 par

NATURVERDIER VED TO GÅRD:

Gulspurven, som er knyttet til kulturlandskapet, er den mest tallrike hekkefuglen ved To gård. Grønnfinken og bokfinken, som også kan trives i et variert landskap, er dernest de vanligste. Arter hjemmehørende i løvskog som kjøttmeis, blåmeis og spettmeis er det også gode bestander av. Av arter som gjerne vil ha tett vegetasjon å gjemme seg i, er det gode bestander av rødstrupe og løvsanger. Munk og hagesanger er også godt representert. Trostene trives godt i et slikt landskap med skog i nærheten. Her er flere par av svarttrost, gråtrost, rødvingetrost og måltrost hekkende. Flaggspetten hakker nye hull for hvert år og overlater de gamle til et utvalg av meiser m.fl.

Tårnseileren hekket i 1997. Låvesvala og taksvala hekket i 1995 og 1996, men ikke i 1997. Det kan ha sammenheng med omlegging av driften fra kjøttfe til hovedsaklig sau og at bygningene er blitt mindre tilgjengelig.

Av mer uvanlige hekkende arter ble spurveugle, vendehals, bøksanger, tornskate og stillits observert. Spurveugle, bøksanger og stillits er ikke uvanlige på Nesodden, men fåtallig sett i nasjonalt perspektiv.

Vendehalsen er en sårbar art i Norge jfr. rødlisten over truede arter i Norge fra Direktoratet for Naturforvaltning (revidert utgave 1997). Vendehalsen livnærer seg hovedsaklig av jordmaur. Solvendte grasmarker med spredt tresetting er gunstig for jordmaur. Beitemarka og naturengene ved To gård er derfor spesielt verdifulle og bør skjøttes med omtanke.

Beitemarka er også verdifull for mengder av ringdue, svarttrost, rødvingetrost, bokfink og bjørkefink på trekk nordover i april.

Av arter som streifer innom området er sjelden gang, kan vi nevne; stokkand, spurveugle, musvåk, orrfugl, gjøk, svartspett og ravn. Ingen av disse artene hekker på Nesodden. Steinskvett, bjørkefink, gråsisik og sivspurv er alle observert på trekk gjennom området.

Foruten de arter som er observert her i 1997, kan det nevnes at hønsehauken har vært på hønsejakt her(!) og at stjertmeisen streifer omkring her i vinterhalvåret.

I vinterhalvåret er det sannsynlig at det fortsatt er 19 arter i området og mulig 7 arter til (se egen liste som bilag). Mange av disse kan lokkes til fuglebrettet ved aktiv foring.

I området finnes også rådyr, hare og elg. Småbuskene i sør er god beitemark for dem. Rev og grevling har tidligere brukt hi i

nærheten, men har trolig ikke brukt dette I 1997. (Tor Tjernshaugen pers. med.)

Innmarka , løvskogen, barskogen og blandingskogen rundt utgjør en liten og kompakt helhet med form som et mosaikkmønster. Det har derfor vært vanskelig å dele inn fugleobservasjonene ut fra delområder. De fleste arter er observert I to eller alle delområdene.

Av spesielt verdifulle naturverdier for fugl og øvrig dyreliv ved To gård vil vi trekke fram at:

- store deler av innmarka er beitemark
- deler av innmarka er natureng med småbusker og kratt
- det er rikelig med spredte trær og treklynger utover innmarka
- det er et rikt utvalg av treslag og at mange av disse er gamle edelløvtrær
- det finnes kantvegeatsjon av grov osp med mange hakkespetthull
- deler av beitemarka og naturenga inneholder mye jordmaur

Med hensyn til fuglelivet og spesielt vendehals, taksvale og låvesvale, ønsker vi at eier og driver av gården vurderer:

- om det er nødvendig å gjenplante et areal med gran
- om det er nødvendig å dyrke opp mer av den verdifulle beitemarka og naturenga
- om det er nødvendig å hogge kantskog av osp
- om det er nødvendig å klippe den mest brukte turtraseen
- om det er mulig å gå tilbake til kjøttfe
- om det kan tas spesielle hensyn til jordmaur

Følgende tiltak vil bedre naturverdiene for fugl:

- Grove og dødende trær kan få stå som bolig og næring for insekter og fugler.
- Det kan henges opp fuglekasser I området som det er mulig å følge opp.
- En luke kan lages I driftsbygningen slik at låvesvala kommer inn og ut.

INFORMASJON OM FUGLELIVET PÅ NESODDEN FRA NORSK ORNITOLOGISK FORENING (NOF) :

Registreringsarbeidet er utført av en gruppe medlemmer av Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Oslo og Akershus, bosatt på Nesodden. Kontaktperson:

Ellen Tove Andreassen, Rådyrveien 8, 1450 Nesoddtangen

Vår skriftlige produksjon:

Trekktellingene på Nesodden Rør, J.E & Bredesen, B 1991, Vår fuglefauna (NOF) 14 :209-215

Fugler og naturverdier ved Rør gård, Nesodden Bredesen, B & Andreassen, E.T. NOF Oslo og Akershus, Oslo 1994

Rapport om fuglelivet ved Flaskebekkområdet, Nesodden Olsen, S & Andreassen, E.T. NOF Oslo og Akershus, Nesodden okt. 1995

Rapport om fuglelivet ved Skoklefalltjern, Nesodden Andreassen, E.T. & Olsen, S. NOF Oslo og Akershus Nesodden okt. 1995

Rapport om fuglelivet I Bergerområdet I Nesodden kommune Andreassen, E.T. NOF Oslo og Akershus Nesodden okt. 1996

Rapport om fuglelivet I Søndre Granerud/Hokholt området I Nesodden kommune Andreassen, E.T. NOF Oslo og Akershus Nesodden nov. 1996

Rapport om fuglelivet ved Nyborgdammene, Fjellstrand I Nesodden kommune Tjernshaugen, F. og Andreassen, E.T. NOF Oslo og Akershus Nesodden nov. 1996

Rapport om fuglelivet ved sørby gård og Sørbyskogen I Nesodden kommune Andreassen, E.T. NOF Oslo og Akershus Nesodden des. 1997

Fuglelivet ved To gård, Nesodden Myhr, H.B. NOF Oslo og Akershus Nesodden jan. 1998

Er du interessert I disse rapportene, kan du kontakte:

Norsk Ornitologisk Forening
avd. Oslo og Akershus
postboks 1050, Bindern
0316 Oslo

BENYTTET LITTERATUR:

Bentz, P-G & Gensbøl, B: Norsk Fuglehåndbok Aschehoug & Co 1988

Bredesen, B & Andreassen, E.T. Fugler og naturverdier ved Røer gård, Nesodden Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus Oslo 1994

Dale, S. (red.) Atlas-prosjektet, Oslo og Akershus Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus, Blindern 57 s 1989

Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S & Byrkjeland, S (red.) Norsk Fugleatlas Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu 522 s 1994

Myklebust, M. Truete fuglearter I Norge Rapport nr.5 1996 Norsk Ornitologisk Forening Klæbu 1996

Voie, R. Fuglar og fuglekasser Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu 1995

BILAG:LISTE 6:

ARTER SOM KOMMER I MENGDER PÅ INNMARKA UNDER VÅRTREKKET:

-enkelte kan også hekke her

ringdue	begynnelsen av april
svarttrost	begynnelsen av april
rødvingetrost	midten av april
bokfink	første halvdel av april
bjørkefink	første halvdel av april

LISTE 7:

ARTER SOM ER NASJONALT FÅTALLIGE,

MED VIKTIG FOREKOMST I OSLO OG AKERSHUS

- basert på info fra NOF Oslo og Akershus

spurvehawk	status To gård:	Besøkende I hekketida
musvåk	status To gård:	Besøkende I hekketida
spurveugle	status To gård:	Hekkefugl
vendehals *)	status To gård:	Hekkefugl
svartspett	status To gård:	Besøkende I hekketida
bøksanger	status To gård:	Hekkefugl
stillits	status To gård:	Hekkefugl

*) : status sårbar I rødlista over truete arter I Norge fra Direktoratet for Naturforvaltning

TABELL 2:
 FOREKOMST AV FUGL, DETALJERTE OBSERVASJONER:
 ORDNET FOR Å SE UTVIKLINGEN FRA UKE TIL UKE

OBSERVASJONSKODER:

S: SANG/LOKKELYD/VARSEL
 P: PAR
 U: UNGER
 R: REIR
 T: TAUS
 O: OVERFLYGER
 F: FLOKK PÅ TREKK
 X: OBSERVERT

DATO/ ART	22/ 3	5/ 4	15/ 4	19/ 4	26/ 4	10/ 5	24 /5	7/ 6	14 /6	PUNKT OBS.
blåmeis	S	S	S	S	S	S	P	R	S	U:28/6
dompap	S	S	S	S	S	S	S	S	P	
flaggspett	S	S	S	P	S	S	R	S	U	
fuglekonge	S		S		S		S	S	S	
grønnfink	S	S	S	S	S	S	S	S	S	
grønnsisik	S	S	S			S	S	S	S	
gulspurv	P	S	S	S	S	S	S	S	S	U:28/6
kjøttmeis	S	S	S	P	S	S	S	S	S	
skjære	X	X	X	X					X	
spettmeis	P	S	S	S	S	S	S	T	U	
svartmeis	S	S	S		S					
toppmeis	S									
trekryper	S				S	S				
nøtteskrike	S	S	S	S	S					
granmeis	S	S	S	S		S	S	S	S	
spurveugle	S					S	S	S		
bokfink	S	F	F	S	S	S	S	S	S	
ringdue	S	F	S	S	S	S	S		S	
svarttrost	S	F	S	S	S	S	S	P	R	
gråtrost	S		S	S	S	S	S	S	R	
musvåk										X:3/4
kråke		X	X	X	X	X	X	X	X	
måltrost		S	S	S	S	S	S		S	U:28/6
rødvingetrost		T	S	F	S	S	S	S	R	
stillits		S								S:1/4
bjørkefink		F	F							
korsnebb (ub.)		P	S					S	S	
duetrost		P		T						
gjerdesmett			S							
jernspurv			S						S	
rødstrupe			S	S	S	S	S	S	S	
svartspett			S		T				S	
gråsisik			S							

